

NACIONALNA NORMIZACIJA

Održan 17. sastanak TO 28, Naftni proizvodi i maziva

U Državnom zavodu za normizaciju i mjeriteljstvo 19. svibnja 2003. godine održan je 17. sastanak sa sljedećim dnevnim redom:

1. Prihvaćanje dnevnog reda i realizacija izvršenosti zadataka prema zapisniku s prethodnog sastanka
2. Osnivanje radne skupine za biodizel
3. Prihvaćanje primjedbi i teksta nakon lektoriranja nkHRN 228 – Prilog 1
4. Prihvaćanje primjedbi i teksta nakon lektoriranja nkHRN 590 – Prilog 2
5. Rasprava o prijedlogu INA, d.d. vezanog za nacionalne dodatke u konačnim nacrtima nkHRN 228 i nkHRN EN 590
6. Članstvo pododbora
7. Razno

Sastanak je vodio predsjednik TO 28 gosp. Miroslav Jednačak.

Načinjena je analiza izvršenosti zadataka, sukladno zapisniku s prošle sjednice.

Načelnica Odjela za normizaciju gđa S. Zima je prisutne informirala o potrebi osnivanja radne skupine za biodizelsko gorivo. Prihvaćen je predloženi dnevni red proširen novom točkom: 2. Osnivanje radne skupine za biodizel. Članovi odbora složili su se s prijedlogom da se osnuje radna skupina za biodizel: RS 1, Biodizel.

Obavljena je lektura prijevoda nacрта međunarodne norme ISO 1998-6, Naftna industrija – Nazivlje – 6. dio: **Mjerenje**. Stručna radna grupa mjeritelja iz INA, d.d., koja je izradila prijevod, mora se sastati zbog mnoštva primjedbi lektora.

Pisane primjedbe na tekstove lektoriranih konačnih nacрта nkHRN EN 228 i nkHRN EN 590 dostavila je Rafinerija nafte Sisak Tajništvu na današnjem sastanku. Članovi tehničkog odbora usvojili su dio primjedbi Rafinerije nafte Sisak.

Zadužuju se članovi pododbora TO 28/PO 1, **Nazivlje** da za sljedeći sastanak zauzmu konačan stav oko naziva: benzinska postaja, pumpna postaja/stanica ili neki drugi naziv, koji bi u sebi odražavao činjenicu da se na benzinskim postajama prodaju sve vrste motornih goriva.

DZNM-u je predloženo da razmotri mogućnost lektoriranja dokumenata na suvremeni elektronički način što bi ubrzalo rad i lektora i korisnika. Imenovani su članovi pododbora za koje su Tajništvu dostavljena imenovanja. Tajništvo TO 28 je kontaktiralo i s članovima pododbora izvan INA, d.d. Tajništvo će najkasnije za 10-ak dana DZNM-u dostaviti konačan popis članova pododbora TO 28.

Članovi TO 28 imenovali su predsjednike pododbora:

PO 1, Nazivlje - Nada Jambrec

PO 2, Dinamička mjerenja - Hrvoje Raukar

PO 3, Statička mjerenja - Hrvoje Raukar

PO 4, Razredbe i specifikacije - Zlatko Posavec

PO 5, Mjerenje lakih ugljikovodičnih tekućina - Ivan Markušić

PO 6, Robni promet i primopredaja - Hrvoje Raukar

PO 7, Metode ispitivanja značajki kvalitete i uzorkovanje - Ljerka Bičanić

Primijećeno je da sjednicama TO 28 ne prisustvuju predstavnici državnih institucija iako se na sjednicama odlučuje o dokumentima koji se u pravilu trebaju donositi konsenzusom zainteresiranih strana.

Gđa S. Zima je informirala članove odbora da je počeo CARDS: 2001 program. Programom je predviđeno da dio troškova sudjelovanja zainteresiranih za sudjelovanje u radu tehničkih odbora CEN-a snosi EU (troškove putovanja snosi osoba koja ide na sastanak, tj. njezina tvrtka). DZNM izrađuje planove odlaska na sastanke, a odluku o članovima odbora koji će eventualno prisustvovati i sudjelovati u radu CEN-a donosi TO.

Nacrt prijedloga Zakona o tehničkim zahtjevima za proizvode, akreditaciji i normizaciji bit će predstavljen javnosti tijekom lipnja. Nacrt se može naći na internetskim stranicama DZNM.-a.

Nove hrvatske norme

Temeljem Zakona o normizaciji ([Narodne novine 55/96](#)), a prema Pravilniku o izradbi, izdavanju i objavi hrvatskih normi ([Narodne novine 74/97](#)) hrvatske norme priprema, izdaje i objavljuje Državni zavod za normizaciju i mjeriteljstvo, na prijedlog tehničkih odbora.

Hrvatske norme mogu nastati na ova četiri načina:

- prihvaćanjem stranih (međunarodnih/europskih/ nacionalnih) norma uz prevođenje na hrvatski jezik (**pp**)
- prihvaćanjem stranih norma u izvorniku s hrvatskim ovitkom (**po**)
- prihvaćanjem stranih norma u izvorniku objavom obavijesti o prihvaćanju (**pr**)
- izradbom izvorne hrvatske norme (**izv**).

Oznaka načina prihvaćanja navedena je uz referencijsku oznaku hrvatske norme.

Hrvatske su norme zainteresiranima na raspolaganju u normoteci Državnog zavoda za normizaciju i mjeriteljstvo, Ulica grada Vukovara 78, Zagreb.

DZNM/TO 28, Naftni proizvodi i maziva

HRN DIN 51448-1:2003 de pr

Ispitivanje tekućih naftnih ugljikovodika – Određivanje tipova ugljikovodika – 1.dio: Plinsko kromatografska analiza s postupkom preusmjeravanja protoka kroz kolonu (DIN 51448-1:1997)

Testing of liquid petroleum hydrocarbons – Determination of hydrocarbon types – Part 1: Gas chromatographic analysis by column switching procedure (DIN 51448-1:1997)

HRN EN 13723:2003 en pr

Naftni proizvodi – Određivanje male količine olova u motornim benzinima – Valno disperzivna rendgenska fluorescentna spektrometrija (XRF) (EN 13723:2002)

Petroleum products – Determination of low lead contents in gasolines – Wavelength-dispersive X-ray fluorescence spectrometry (XRF) (EN 13723:2002)

HRN EN 27941:2003 en pr

Trgovačka propan-butan smjesa – Analiza plinskom kromatografijom (ISO 7941:1988; EN 27941:1993)

Commercial propane and butane – Analysis by gas chromatography (ISO 7941:1988; EN 27941:1993)

HRN EN ISO 1516:2003 en pr

Određivanje zapaljivosti/nezapaljivosti – Metoda ravnoteže u zatvorenoj posudi (ISO 1516:2002; EN ISO 1516:2002)

Determination of flash/no flash – Closed cup equilibrium method (ISO 1516:2002; EN ISO 1516:2002)

HRN EN ISO 1523:2003 en pr

Određivanje točke paljenja – Metoda ravnoteže u zatvorenoj posudi (ISO 1523:2002; EN ISO 1523:2002)

Determination of flash point – Closed cup equilibrium method (ISO 1523:2002; EN ISO 1523:2002)

HRN EN ISO 12922:2003 en pr

Maziva, industrijska ulja i srodni proizvodi (razred L) – Podrazred H (hidraulični sustavi) – Specifikacije za razrede HFAE, HFAS, HFB, HFC, HFDR i HFDU (ISO 12922:1999, uključujući Cor 1:2001, EN ISO 12922:2002)

Lubricants, industrial oils and related products (class L) – Family H (Hydraulic systems) – Specifications for categories HFAE, HFAS, HFB, HFC, HFDR and HFDU (ISO 12922:1999, including Cor 1:2001; EN ISO 12922:2002)

HRN EN ISO 13758:2003 en pr

Ukapljeni naftni plinovi – Procjena suhoće propana – Metoda “smrznutog” ventila (ISO 13758:1996; EN ISO 13758:1996)

Liquefied petroleum gases – Assessment of the dryness of propane – Valve freeze method (ISO 13758:1996; EN ISO 13758:1996)

HRN ISO 9162:2003 en pr

Naftni proizvodi – Goriva (razred F) – Ukapljeni naftni plinovi – Specifikacije (ISO 9162:1989)

Petroleum products – Fuels (class F) – Liquefied petroleum gases – Specifications (ISO 9162:1989)

HRN ISO 13689:2003 en pr

Pothlađeni laki ugljikovodici – Mjerenje razine tekućine u spremnicima koji sadrže ukapljene plinove – Mikrovalno mjerilo razine (ISO 13689:2001)

Refrigerated light hydrocarbon fluids – Measurement of liquid levels in tanks containing liquefied Gases – Microwave-type level gauge (ISO 13689:2001)

NOVI NACRTI HRVATSKIH NORMA

Temeljem Zakona o normizaciji ([Narodne novine 55/96](#)), a prema Pravilniku o izradbi, izdavanju i objavi hrvatskih normi ([Narodne novine 74/97](#)) Državni zavod za normizaciju i mjeriteljstvo na prijedlog tehničkih odbora objavljuje raspravu o nacrtima hrvatskih norma (oznaka nHRN).

Pisane primjedbe na nacрте hrvatskih norma dostavljaju se Državnom zavodu za normizaciju i mjeriteljstvo (uz oznaku tehničkog odbora i referencijsku oznaku nacрта hrvatske norme) u roku od 30 dana od dana objave rasprave u Glasilu DZNM.

Nacrti su hrvatskih norma zainteresiranim na raspolaganju u Normoteci Državnog zavoda za normizaciju i mjeriteljstvo, Ulica grada Vukovara 78, Zagreb.

Novih nacрта hrvatskih normi TO 28 nema.

NOVE POVUČENE NORME

Sukladno članku 17. Pravilnika o izradbi, izdavanju i objavi hrvatskih normi ([Narodne novine 74/97](#)) ravnatelj Državnog zavoda za normizaciju i mjeriteljstvo, na prijedlog tehničkog odbora donosi odluku o povlačenju hrvatske norme kada je donesena nova hrvatska norma ili kada je postojeća hrvatska norma postala neprimjenjiva.

Kada je koje područje uređeno propisima i neki od propisa (pravilnik, naredba, naputak) upućuje na norme koje su povučene, one se primjenjuju silom tih propisa i bit će, do izmjene propisa ili izradbe novih, na raspolaganju u Normoteci DZNM.

Novih povučenih normi u TO 28 nije bilo.

NOVI PRIJEDLOZI ZA PRIHVAĆANJE STRANIH NORMA U IZVORNIKU

objavljeni u Oglasniku za normativne dokumente Glasila DZNM 1-2/2003

Temeljem Zakona o normizaciji ([Narodne novine 55/96](#)), a prema Pravilniku o izradbi, izdavanju i objavi hrvatskih normi ([Narodne novine 74/97](#)) Državni zavod za normizaciju i mjeriteljstvo, na prijedlog tehničkih odbora objavljuje raspravu o prijedlogu za prihvaćanje stranih norma (međunarodnih, europskih i njemačkih norma) kao hrvatskih norma.

Pisane primjedbe na prijedloge za prihvaćanje norma dostavljaju se Državnom zavodu za normizaciju i mjeriteljstvo (uz naznaku tehničkog odbora i referencijsku oznaku norme) u roku od 30 dana od dana objave rasprave u Glasilu DZNM.

DZNM/TO 28, Naftni proizvodi i maziva

EN 116:1997+AC:1999 en

Diesel and domestic heating fuels – Determination of cold filter plugging point
Dizelsko gorivo i loživo ulje ekstra lako – Određivanje točke filtrabilnosti (CFPP)

EN ISO 2719:2002 en

Determination of flash point – Pensky-Martens closed cup method (ISO 2719:2002)
Određivanje plamišta – Metoda u zatvorenoj posudi po Pensky-Martensu (ISO 2719:2002)

EN ISO 6245:2002 en

Petroleum products – Determination of ash (ISO 6245:2001)
Naftni proizvodi – Određivanje pepela (ISO 6245:2001)

EN ISO 8222:2002 en

Petroleum measurement systems – Calibration – Temperature corrections for use when calibrating volumetric proving tanks (ISO 8222:2002)

Mjerni sustavi za naftu – Umjeravanje – **Ispravci** temperature za primjenu pri umjeravanju volumena etalonskih spremnika (ISO 8222:2002)

EN ISO 14597:1999 en

Petroleum products – Determination of vanadium and nickel content – Wavelength-dispersive X-ray fluorescence spectrometry (ISO 14597:1997)

Naftni proizvodi – Određivanje količine vanadija i nikla – Metoda **valne** rendgenske disperzivne fluorescentne spektrometrije (ISO 14597:1997)

ISO 3735:1999 en

Crude petroleum and fuel oils – Determination of sediment – Extraction method
Nafta i loživa ulja – Određivanje količine sedimenta – Metoda ekstrakcije

ISO 8216-1:1996 en

Petroleum products – Fuels (class F) – Classification – Part 1: Categories of marine fuels

Naftni proizvodi – Goriva (razred F) – Razredba – 1. dio: Tipovi brodskih goriva

ISO 10307-1:1993 + Cor 1:1997 en

Petroleum products – Total sediment in residual fuel oils – Part 1: Determination by hot filtration

Naftni proizvodi – Ukupna količina sedimenta u ostatnim loživim uljima – 1.dio: Određivanje vrućom filtracijom

ISO 10307-2:1993 en

Petroleum products – Total sediment in residual fuel oils – Part 2: Determination using standard procedure for ageing

Naftni proizvodi – Ukupna količina sedimenta u ostatnim loživim uljima – 2.dio: Određivanje starenja standardnim postupkom

ISO 10478:1994 en

Petroleum products – Determination of aluminium and silicon in fuel oils – Inductively coupled plasma emission and atomic absorption spectroscopy methods

Naftni proizvodi – Određivanje količine aluminija i silicija u loživim uljima – Metoda emisije induktivno spregnute plazme i atomske apsorpcijske spektrometrije

POVUČENI NACRTI HRVATSKIH NORMA

Ravnatelj Državnog zavoda za normizaciju i mjeriteljstvo daje obavijest o povlačenju s javne rasprave nacrtu hrvatskih norma. Nacrti hrvatskih norma povlače se s javne rasprave jer je povučena izvorna međunarodna/europska norma prema kojoj je nacrt pripremljen ili je objavljeno njezino novo izdanje.

Povučenih nacrtu hrvatskih normi iz područja djelovanja TO 28 nije bilo.

Nedoumice oko niskog sumpora u gorivima za brodske motore

U studenom 2002. European Commission je usvojila strategiju o smanjenju emisije sumpornog dioksida (SO_x), prijedlogom koji zahtijeva smanjenje sumpora u gorivima za brodske motore, korištenog u morima i lukama EU.

Mišljenje je da će 2010. emisija sumpornog dioksida na europskim morima odgovarati 75% ukupnoj emisiji na kopnu. Goriva za brodske motore sadrže prosječno 27.000 ppm sumpora, uspoređujući s benzinima za osobna vozila, čija je vrijednost samo 50 ppm.

Komisija europskog parlamenta zauzela je stajalište da je emisija iz brodova u morima EU relativno visoka, u usporedbi s onom na kopnu, gdje su aktivnosti za njezino smanjenje već poduzete, dok brodari nude više mogućnosti za njeno

smanjenje. S obzirom da je emisija iz industrijskih postrojenja, osobnih i teretnih vozila regulirana EU propisima, isto to treba učiniti i za pomorski sektor.

Sasvim je jasno i da je cijena smanjenja emisije iz brodova manja nego cijena daljnjeg povećanja smanjenja emisije u drugim sektorima.

Komisija je predložila ograničenja, očekujući smanjenje emisije SO_x od 500.000 tona na godinu:

- 1,5% (15.000 ppm) S je ograničenje za goriva za brodove duge plovidbe u Sjevernom moru, Engleskom kanalu i Baltičkom moru (Emission Control Areas-SECAs) i kod putničkih brodova na redovitom servisu prema i iz svih luka EU.
- 0,2% (2000 ppm) S je ograničenje za brodska goriva na sidrenju u lukama EU.

Europski parlament je izglasao inicijalne prijedloge limita. 1,5% S proširiti će se na sve europske vode do 2010., a 2008. će biti nametnuto 0,5% S za tri SECAs i za trajekte. Od 2012. ovako nizak sumpor će biti obavezan u svim brodskim gorivima u vodama EU, bez obzira na zemlju registracije i lučko porijeklo.

Činjenica je da će količina sumpora u brodskim gorivima varirati od 4,5% (International Maritime Organisation), preko 1,5% u vodama EU i 0,2% S na sidrenju, što će stvarati poteškoće kod manipulacije gorivom, a utjecati će i na povećanje cijene goriva.

Zašto dilema?

Motori koji budu koristili goriva niskog sumpora, kao što je ograničenje u vodama EU, profitirat će zbog smanjenja trošenja dijelova motora zbog korozije, koja je izazvana sumpornom kiselinom nastalom izgaranjem. Za četverotaktne motore, kakve koriste trajekti, produljit će se vrijeme izmjene motornog ulja, dok će se kod dvotaktnih motora pojaviti problem nenormalnog trošenja prstenova klipova, što će zahtijevati dodavanje aditiva za popravljavanje mazivosti i imat će posljedicu većeg troška proizvodnje goriva.

Zlatko Posavec